

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/117

Karar Sayısı : 2006/105

Karar Günü : 22.11.2006

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 30.03.2007-26478

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Küçükçekmece İcra Tetkik Mercii Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: A- 15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un geçici 3. maddesinin, 30.1.2002 günlü, 4743 sayılı Yasa ile eklenen son fıkrasının "4389 sayılı Bankalar Kanununun... 16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümleri banka aleyhine yapılacak takipler yönünden ..." bölümünün;

B- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 16. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş.'nin kendisine tebliğ edilen icra emrinin iptali ile takibin durdurulması isteminin incelenmesi sırasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan İcra Tetkik Mercii Hâkimliği iptalleri için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un geçici 3. maddesinin, 4743 sayılı Yasa ile eklenen ve itiraz konusu kuralı da içeren son fıkrası şöyledir:

"4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (c) bendi hükümleri bankanın taraf olduğu davalar yönünden (tesis edilen teminatlar iade olunur); **16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümleri banka aleyhine yapılacak takipler yönünden** ve 16 ncı maddenin (9) numaralı fıkrası hükümleri Bankanın alacak ve borçları yönünden Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketi hakkında da uygulanır."

2- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 16. maddesinin itiraz konusu (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"2. İzin kaldırılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren banka hakkındaki ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatı durur."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 15.7.2002 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1. İtiraz Konusu Kuralların Anlam ve Kapsamı

İktisadi devlet teşekkülü statüsünde faaliyet gösterirken, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun kapsamına alınan Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin kimi aktifleri ve şubeleri Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. ve Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ye devredilmiş, Banka'nın yönetimi Tasfiye Kurulu'na geçmiştir. Bankacılık lisansı 6.7.2001 gününde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından iptal edilen ve Ana Sözleşme'sinde değişiklik yapılan Banka'nın unvanı "Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi" olarak değiştirilmiş, tasfiye hali Ticaret Siciline tescil edilmiştir. Banka'nın tasfiyesiyle ilgili düzenlemelere, 20.6.2001 günlü, 4684 sayılı ve 30.1.2002 günlü, 4743 sayılı Yasa'larda yer verilmiştir.

4389 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında, bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından kaldırılması halinde, iznin kaldırılmasına ilişkin kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren banka hakkındaki ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas hükümlerinin durması öngörülmüştür.

İtiraz konusu kuralda belirtilen "ihtiyati tedbir" ve "icra ve iflas", Banka'dan alacaklı olanların alacaklarını tahsil edebilmeleri için Banka aleyhine yapacakları bireysel takiplerdendir. Kuralla, alacaklıların Banka aleyhine yapacakları bu tür takiplerin durdurularak alacaklılar tarafından kullanılması engellenmiştir.

4603 sayılı Yasa'nın geçici 3. maddesinin sonuna 4743 sayılı Yasa ile eklenen fıkayla 4389 sayılı Yasa'ya gönderme yapılmak suretiyle, bu Yasa'nın 16. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş. hakkında da uygulanacağı kuralı getirilmiştir. Böylece, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırıldığı halde Fona devredilmeyen Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş., banka aleyhine yapılacak takipler yönünden 16. maddenin (2) numaralı fıkrası kapsamına alınmıştır.

İtiraz konusu kuralla, Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş. alacaklıları bakımından bu Banka aleyhine yapılacak takibatın doğrudan Tasfiye Kurulu'nca yapılması ve genel hükümlere göre yapılacak işlemler sonucu Banka'nın borçlarının ödeme yoluyla tasfiye edilerek şirket varlığına hukuken son verilmesi öngörülmüştür.

Tasfiye işlemlerinin amacı, alacakların tahsili, aktiflerin paraya çevrilmesi, borçların ödenmesi, varsa elde kalan aktiflerin ortaklara paylaştırılması ve şirket tüzel kişiliğinin sona erdirilerek ticaret unvanının ticaret sicilinden silinmesidir. Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin, Ziraat ve Halk Bankalarına devredilenler dışında kalan bölümünün tasfiye sürecine sokulmasında da aynı amaç gözetilmiştir. Banka aleyhine yapılacak takipler yönünden, ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatının durdurulmasıyla alacakların tahsili ve borçların ödenmesi konusunda Türk Ticaret Kanunu'nun uygulanması benimsenmiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, borçlu Banka yönünden icra takibatının durdurularak, para alacağı olan kişilerin bu alacağını alması için başvurabileceği yasal yolların önlenmesinin, söz konusu alacak üzerinde mülkiyet hakkı bulunan alacaklının mülkiyet hakkını kullanmasını engellediği, mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilmesi, oysa Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin tasfiye edilmesinde kamu yararının bulunmadığı, alacaklının mülkiyet hakkının korunmadığı gibi alacaklı sıfatı ile icra dairesine başvurma ve icra mahkemesinde itirazda bulunma hakkının ortadan kaldırıldığı, bu nedenlerle itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4389 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında, bir bankanın, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılmasına ilişkin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren banka hakkındaki ihtiyati tedbir dâhil her türlü icra ve iflas takibatının duracağı öngörülmüştür. 4603 sayılı Yasa'nın geçici 3. maddesinin 4743 sayılı Yasa ile eklenen son fıkrasındaki itiraz konusu kural ile de 4389 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümlerinin, Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketi aleyhine yapılacak takipler yönünden de uygulanacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeye dayanılarak 4389 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin (2) numaralı fıkrası, Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş.'ye de uygulanacağından inceleme bu yönden yapılmıştır.

Anayasa'nın 35. maddesinde, herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu, bu hakların ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabileceği, mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır.

İtiraz konusu kurallarla, alacaklıların Banka aleyhine yapacakları takipler yönünden ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatının durdurulmasının öngörülmesi, alacaklıların alacakları üzerindeki mülkiyet hakkını ortadan kaldırmamaktadır.

İhtiyati tedbir dâhil icra ve iflas takibatı, alacaklılar tarafından banka aleyhine yapılacak bireysel takiplerdir. Tasfiye Halinde Emlak Bankası A.Ş.'de ise tasfiyenin amacı alacakların tahsili, aktiflerin paraya çevrilmesi ve borçların ödenerek bu Banka'nın hukuki varlığının sona erdirilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için, ihtiyati tedbir dahil icra ve iflas takibatı yolunu tek tek alacaklılar yönünden benimseyen bir yöntemin değil, bütün alacaklıların haklarını güvence altına alan bir yöntemin tercihi ve ayrıca Banka'nın alacaklılarına eşit olarak

davranılması dışında tasfiye sürecinin amaca uygun olarak hızlı, kesintisiz ve sorunsuz sonuçlandırılması söz konusudur.

Öte yandan, Anayasa'nın, hak arama özgürlüğünün düzenlendiği 36. maddesinde herkesin, geçerli araç ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ya da davalı olarak sav ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu öngörülmüştür.

İtiraz konusu kurallarla, hak arama yönteminde usul değişikliği yapıldığı, bu bağlamda hak arama özgürlüğünün sınırlandırılmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

A- 15.11.2000 günlü, 4603 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun”un geçici 3. maddesinin, 30.1.2002 günlü, 4743 sayılı Yasa ile eklenen son fıkrasının “4389 sayılı Bankalar Kanununun ... 16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümleri banka aleyhine yapılacak takipler yönünden ...” bölümünün,

B- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı “Bankalar Kanunu”nun 16. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, “Tasfiye Halinde Emlak Bankası Anonim Şirketi” yönünden,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 22.11.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Tülay TUĞCU	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Esas Sayısı : 2002/117
Karar Sayısı : 2006/105

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ